

เทศน์เช้า วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๒

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมนะ ตั้งใจฟังธรรมเพื่อให้หัวใจเราแจ่มแจ้ง ให้หัวใจเราสว่างไสว หัวใจเรามีความสุขใจ

เวลาเราเกิดมา เกิดมาเราจะหาความสุขให้ร่างกายนี้ จะอยู่คนเดียวสูงๆ จะอยู่ในชั้นที่สะดวกสบาย สะดวกสบายขนาดไหน ถ้าพูดภาษาในสายตาเรานะ มันเป็นไก่ไข่ รั้งนก มันเป็นที่อยู่อย่างนั้นเท่านั้น นี่พูดภาษาถ้าเป็นธรรมๆ นะ เพราะสิ่งมีชีวิตมันมีค่าเท่ากัน มีค่าเท่ากันทั้งนั้นนะ

แต่เวลาเราเกิดมานะ ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา สิ่งที่น่าที่ทำงานของเรา เราแสวงหามาเพื่อเรา แต่ชีวิตจิตใจของเรา ถ้าชีวิตของเรา คนที่ดี คนที่ดีมันมีกตัญญูกตเวทียี่ มีจิตใจที่ดีงาม จิตใจที่เป็นสาธารณะ สังคมมีความร่มเย็นเป็นสุข

ถ้าสังคมมีความร่มเย็นเป็นสุข เราก็มีความสุขไปด้วย แต่ถ้าสังคมเขามีความขัดแย้ง สังคมมีแต่ความบาดหมาง มันเศร้าหมอง จิตใจเราเศร้าหมองทั้งนั้นนะ แต่มันเป็นเรื่องของสังคม เห็นไหม

จิตนิสัย จิตนิสัยของคนมันแตกต่างกัน เวลาแตกต่างกันมันได้จับได้ชิมมาอย่างนั้น มีความรู้สึกนึกคิดอย่างนั้น จะทำอะไร คนคิดว่ามันดีงามของเขาๆ นี่เวลาจิตใจมันมีติดบอด

ถ้าจิตใจที่มันสว่างไสว จิตใจที่มันมีคุณธรรมขึ้นมาในหัวใจนะ สิ่งใดก็ได้ มันเป็นวัตถุ สิ่งทีวัตถุแสวงหามา ถ้าเรามีจิตใจที่เป็นเมตตา เราเสียสละได้

แต่เวลาคนที่เขาทะเลาะกันก็เงินบาทเดียวเท่านั้นนะ เงินบาทเดียวถ้ามันโกงกัน ถ้ามันแย่งชิงกัน สิ่งนั้นมันเป็นความอาฆาตมาดร้าย ถ้าเป็นความอาฆาตมาดร้ายนะ เงินบาทเดียว แต่มันเสียศักดิ์ศรี เสียศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ฯ ใด ศักดิ์ศรีมันยิ่งใหญ่ ถ้าศักดิ์ศรียิ่งใหญ่

แพ้วเป็นพระ ชนะเป็นมาร ถ้าแพ้วเป็นพระนะ เงินหนึ่งบาท เรายังเป็นล้าน เป็นสิบล้าน เราจะทำอะไรก็ได้ ไฉนก็ได้ ใช้อำนาจนั้นๆ แต่มันด้วยความเสียศักดิ์ศรีของเราไป แต่ถ้าจิตใจมันเป็นธรรมนะ เราจะเสียสละเล็กน้อยแค่นั้นมันภูมิใจ ภูมิใจเราไป ถ้ามันยื่นออกจากมือเราไปแล้ว สักครู่มันเย็นเป็นสุขเพราะความเผื่อแผ่ของเรา

ใครจะตัดสินนิทานนั้นมันเรื่องของเขา โลกธรรม ๘ มีลาภเสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ แต่ถ้ามีจิตใจที่เป็นธรรมๆ มันคิดของมันได้ ถ้ามันคิดของมันได้ สิ่งของมันคิดได้ต้องมีสติปัญญา ถ้ามีสติปัญญา ปัญญาอะไร

ปัญญาทางโลกๆ ปัญญาที่จะเอาวัดเอาเปรียบเขา ปัญญาที่มีอไครยาว สาวได้สาวเอา ถ้ามีอไครยาว สาวได้สาวเอานั้นมันเป็นธุรกิจ แต่เขาทำของเขาแล้ว เขามีจิตใจที่เมตตา มันเป็นเรื่องธรรมๆ สิ่งนี้สิ่งที่เป็นวัตถุ

เวลาคนเราเกิดมาๆ เหมือนผลไม้ ผลไม้ที่เขาถนอมอาหารๆ เขาต้องไว้ เขาต้องไว้เขารักษาไว้เพื่อถนอมอาหาร

นี่ก็เหมือนกัน คนเราเกิดมาครั้งๆ กลางๆ แต่ถ้ามันเป็นอาหาร ถ้าเป็นอาหารดิบๆ นะ เรากินอาหารดิบก็ได้ แต่ถ้ามันเป็นข้าว ข้าวสุกกับข้าวดิบ ข้าวสุกกับข้าวสาร ข้าวสารกินไม่ได้ นี่เวลามันสุก เวลามันดิบ

ถ้ามันสุกขึ้นมาแล้วมันเป็นอาหารนะ เวลาเปิดหม้อข้าวขึ้นมา นะ กลิ่นของข้าว ข้าวใหม่ มันหอมหวานไปหมดนะ มันน่ากิน เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน หัวใจของเราถ้ามันสุก ถ้ามันสุกขึ้นมาคือว่ามันเป็นคุณงามความดีของเรา ถ้ามันดิบ ถ้ามันดิบมันระรานเขาไปทั่ว แต่ถ้าในปัจจุบันนี้มันต้องไว้ครั้งๆ กลางๆ จะว่าดิบก็มีสติปัญญา จะว่าสุก สุกมันก็ยังเอาวัดเอาเปรียบ มันยังมีความเครียดในหัวใจของเรา จะสุกก็ไม่ใช่ จะดิบก็ไม่ได้ใจ

นี่ไง มนุษย์เราต่างจากสัตว์เพราะมีศีลมีธรรม มนุษย์ขึ้นมา ถ้าสัตว์ ถ้ามันเป็นสัตว์ที่ดีงามมันก็รักษาฝูงของมัน มันก็รักพวกรักพ้องของมันเหมือนกัน แต่มนุษย์เราต่างจากสัตว์เพราะมีศีลมีธรรม

ถ้ามีศีลมีธรรมขึ้นมา สิ่งทีกลั่นของศีลกลั่นของธรรมมันหอมทวนลมๆ หอมทวนลมตรงไหน ถ้าคนมันจริตนิสัยที่ดี คนที่ทำคุณงามความดีเขามีอำนาจวาสนาบารมีของเขา คนนั้นเป็นคนดีๆ มันรำลือกันไปไกล กลั่นของศีลกลั่นของธรรมมันหอมทวนลม นี่มันเป็นเรื่องของวัฒนธรรมนะ

แต่คนถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา ชีวิตนี้เกิดมาเพื่ออะไร เวลาชีวิตเกิดมาด้วยบุญกุศลของเรา เราได้เกิดเป็นมนุษย์ เวลาเกิดเป็นมนุษย์มันมีอายุการ ๓๒ สมบูรณ์แบบอยู่แล้ว ถ้ามีสติปัญญาทำสิ่งที่ดีงามขึ้นมา เราทำหน้าที่การงานของเรา ถ้ามันมีสติปัญญามากขึ้น นั่นก็มากขึ้น

ดูสิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะได้เป็นกษัตริย์ กษัตริย์ในสมัยพุทธกาลเขาสละราชบัลลังก์ของเขามาบวชเป็นพระ เวลาบวชเป็นพระแล้วเขาแสวงหาคุณงามความดีจริงในใจของเขา เขาอยู่โคนไม้ “ที่นี่สุขหนอๆ” ความสุขความสงบระงับในใจของตบใจ

ถ้าความสุขความสงบระงับในใจของตนมันความเป็นธรรมนะ ถ้าความเป็นธรรมขึ้นมา มันปิดทองหลังพระ ปิดทองก้นพระ มันไม่ต้องการให้ใครรับรู้มัน เพราะอะไร เพราะการรับรู้ รู้รู้จากหัวใจของเรา

ความลับไม่มีในโลก หัวใจเรารู้ได้ สุขหรือทุกข์เรารู้ได้ ความดีงามเรารู้ได้ การแย่งชิงมาเรารู้ได้ ถ้าเป็นการเสียสละเรารู้ได้ เรารู้ได้ทั้งนั้น แต่เวลามันมีความเครียดมีความบีบคั้นในใจของเรา ใครมันรู้ได้

ถ้ามันรู้ได้ ถ้ามีสติปัญญา เรามีศรัทธาความเชื่อของเรา เรานั่งลง หายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โธให้มันสงบระงับเข้ามา ถ้ามันสงบระงับเข้ามา นี่สมบัติของเรา สมบัติจริงๆ แล้วไม่ใช่โลกธรรม ๘ ไม่ต้องให้ใครมาสรรเสริญเยินยอทั้งสิ้น แต่ถ้ามันเป็นความจริงๆ ขึ้นมา มันอิมเต็มในหัวใจของมัน เห็นไหม

หัวใจของเราที่มันหิวกระหาย คนหิว โรคหิวเป็นโรคประจำตัว เวลามันหิวมันกระหาย ขึ้นมามันบีบคั้นหัวใจนะ หัวใจที่มันไม่มีหลักไม่มีเกณฑ์มันเสวยอารมณ์ มันหิวมันกระหาย คนหิวคนกระหายมีอะไรมันเอามาทั้งนั้นนะ

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเราลอยคอบอยู่ในทะเล แล้วเราจะเอาอะไรเป็นที่พึ่ง เราจะเอาอะไรเป็นที่พึ่ง เห็นไหม แม้แต่ซากศพมา เพื่อนไปด้วยกัน เรือล่มคนหนึ่งตาย ก็ต้องเกาะซากศพนั้นไปก่อน รักษาชีวิตนี้ไว้

นี่ก็เหมือนกัน เวลามันหิวมันกระหายขึ้นมา ความคิดนั้นนะ ความคิดในใจของตนถ้ามันเป็นคนที่ดีงามนะ จริตนิสัยที่ดี คุณผลไม่มีดี เวลามันออกช่อออกดอกมันสวยงามทั้งนั้นนะ แล้วมันเป็นผล มันดีงามทั้งนั้นนะ

หัวใจของเราก็เหมือนกัน ถ้าหัวใจที่มันคิดที่เรื่องดีๆ คำว่า “ดี” คิดถึงเรานะ คนที่ดีเขามีกตัญญูกตเวทินะ เขาดูแลพ่อแม่ของเขา พระกัศสปะ พระกัศสปะกับภรรยาของเขามีความคิดเหมือนกัน ไม่อยากมีครอบครัว เป็นลูกเศรษฐีทั้งคู่เลย พ่อแม่ก็อยากให้มีชาติมีตระกูล ก็จับแต่งงานกัน เขาสัญญากันไว้ไง เขาถือพรหมจรรย์ ดูแลรักษาจนพ่อแม่ตายทั้งสองฝ่าย แล้วสุดท้ายแล้วออกบวช

พระกัศสปะฯ เวลาพระกัศสปะบวชเมื่อแก่ รอดูแลพ่อแม่จนตลอดรอดฝั่งไปแล้วออกมาบวช พอบวชมาแล้ว บวชเมื่อแก่ บวชเมื่อแก่พยายามชวนชวาย พยายามกระทำของตน ถืออุคฺคังคัตถ เป็นเอตทัคคะในทางถืออุคฺคังคัตถ ถืออุคฺคังคัตถ ถือผ้าบังสุกุล บังสุกุล จีวรแปะถึง ๔ ชั้น

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสรรเสริญพระกัศสปะต่อหน้าสงฆ์ “กัศสปะเอยเธอก็มีชีวิตเท่าเรา ๘๐ ปีเหมือนกัน เกิดพร้อมกัน ทำไมเธอถืออุคฺคังคัตถ ทำไมใช้ผ้าต้องใช้ผ้าบังสุกุล คหบดีจีวรก็ได้”

“ข้าพเจ้าทำเพื่ออนุชนรุ่นหลัง”

ทำเพื่ออนุชนรุ่นหลังได้อ้างเป็นแบบอย่าง ไม่ได้ทำเพื่อตน เพราะเป็นพระอรหันต์เหมือนกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปขอแลกผ้าสังฆาฏิจากพระกัศสปะฯ

แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว “อานนท์ เธอไม่ต้องเสียใจไม่ต้องร้องไห้ไปหรอก เรานิพพานไปแล้ว ๓ เดือนข้างหน้าเขาจะทำสังคายนา เธอจะได้เป็นพระ

อรหันต์ในวันนั้น” นี่ไง “เธอจะได้เป็นพระอรหันต์ในวันนั้น” พระกัสสปะทำสังคายนา พระกัสสปะเป็นผู้ดูแลคุ้มครองหมู่สงฆ์ให้สงบระงับมาตลอด

พระกัสสปะฯ เวลาเขาเป็นคนดิ่งาม ดิ่งามในหัวใจมันดิ่งามอย่างนั้น เห็นใหม่ เขามีกตัญญูกตเวทิตามาตั้งแต่ต้น ไม่ชิงสุกก่อนห่าม เวลาพ่อแม่ต้องการสิ่งใดก็สนองตอบพ่อแม่ไปด้วยกัน เวลาดูแลพ่อแม่จนสิ้นอายุขัยไป กับภรรยาของตน “เราจะอยู่ทำไม” ต่างคนปริกษา “เราอยู่กันทำไม”

ไม่ได้เป็นห่วงง ตกลงกันว่าสมบัติแจกๆ แจกทั้งสองตระกูล เศรษฐีสูงสองตระกูล สมบัติแจกหมดเลย แล้วเศรษฐีสูงสองตระกูลนั้นก็ออกบวช พระกัสสปะได้เป็นพระอรหันต์ ภรรยาก็ได้เป็นพระอรหันต์ เป็นพระอรหันต์ทั้งนั้น

นี่สมบัติในชาติในตระกูลก็จบ สมบัติของตนก็ได้ ถ้าคนคิดดี คิดดีมันคิดดีของมันอย่างนั้นนะ ไม่ขัดไม่แย้ง แต่พยายามรักษาใจของตนนะ

แต่เราไม่เป็นอย่างนั้น เวลาของเรา เราจะคิดดี ดีได้เดียวเดียว แล้วยิ่งบอกจะคิดดี แล้วถ้ามีสิ่งใดมาเข้ามายวณนะ ไปหมดละ

ในปัจจุบันนี้ เราแปลกใจนะ สังคมมันหลอกมันลวงกันทำไมเขาไปเชื่อกันได้อย่างนั้นนะ เชื่อกันไป ว่ากันไปนะ เพราะอะไร เพราะขาดสติ ขาดสติยับยั้ง ขาดสติรักษาหัวใจของตน

ถ้าเรามีสติรักษาหัวใจของตนนะ มันจะมีผลประโยชน์อะไรที่ได้มาได้ง่ายๆ ละ พระพุทธศาสนาสอนอย่างนั้นหรือ พระพุทธศาสนาสอนถึงบุญ บุญมันคืออะไร บุญคือความสุขใจของเรา แล้วถ้ามีสติปัญญาขึ้นมาเราก็คชว่นชววยกระทำของเรา

เว้นไว้แต่เรามีสมบรูณ์แบบของเราแล้วเราจะช่วยเหลือเจือจานใคร นั่นเป็นเรื่องของเรา เป็นสิทธิของเรา นี่เป็นปัญญาของเรานะ เราไม่ใช่ไปเชื่อกระแสสังคมอย่างนั้นนะ

ดูกระแสสังคมสิ หลอกลวงกันทั้งสิ้น คือ ๕ คือ ๕ ใจ ไม่โกหกมดเท็จใจ ไม่พูดปดใจ เวลาพูดปดโกหกมดเท็จ แล้วเวลาเราโดนเขาโกหกมดเท็จเราก็เชื่อเขาไป เวลาทำอะไรก็ไม่ได้ จะต้องชื้อสตั๋ยๆ

เราก็ชื่อสัตว์ของเรา เราไม่โกหกมดเท็จใครทั้งสิ้น สุจริตธรรมมันคุ้มครองเรานะ คุณงามความดีคุ้มครองเรา เวลา สีเลน สุคติ ยนุติ สีเลน โภคสมุปทา ศีลคุ้มครอง ธรรมะคุ้มครอง

เวลาที่เราต้องมีเหรียญรู้นั้นๆ คุ้มครองเรา

ศีลนี้มันคุ้มครอง เราทำแต่คุณงามความดีของเรามันจะมีสิ่งใดเข้ามาระรานเรา เรามีแต่ความเมตตาของเรา โภคสมบัติก็เกิดขึ้นเพราะความไม่สุรุ่ยสุร่าย ความประหยัดมัธยัสถ์ สิ่งที่มีมันจะมีเภทภัยสิ่งใดคนก็คุ้มครองดูแล เพราะคนข้างเคียงเขาเห็นคุณงามความดีของเรา เขาช่วยเตือนช่วยบอก มาช่วยทั้งนั้นนะ ความคุ้มครองไง สีเลน สุคติ ยนุติ สีเลน โภคสมุปทา

เวลาประพฤติปฏิบัติธรรม เกิดสติขึ้น เกิดปัญญาขึ้น สติปัญญาขึ้นมามันสังเวชนะ สังเวช ดุติ โบไม่ร่วงไปเรื่อย ๆ คนเราเกิดมานะ ก็มีคนแก่คนชราภาพชราคร่ำคร่าไปนะ เราก็ต้องเป็นแบบนี้เหมือนกัน

ถ้าเราจะเป็นแบบนี้เหมือนกัน เรามีอะไรเป็นขึ้นเป็นอันในสมบัติของเรา เราทำอะไรเพื่อประโยชน์กับเราบ้าง ประโยชน์กับชีวิตนี้ สมบัติเป็นทิพย์สมบัติๆ

สมบัติเราเป็นของสมมุติทั้งสิ้น เสียสละไปสิ เป็นทิพย์ เป็นทิพย์เพราะมันฝังไปกับใจ ใจนี้เป็นผู้เจตนาเสียสละ ใจเสียสละเป็นผู้ให้ นี่ผู้ให้ขึ้นมา นี่เป็นทิพย์ๆ มันไปกับหัวใจดวงนี้ไง ไม่ต้องเคาะโลง ไม่ต้องมาถวายอาหาร

หลวงตาเวลาท่านตายไป “ไม่ต้องสวดมาติกาบังสุกุล ไม่ต้องทำอะไรทั้งสิ้น เราทำพอแล้ว”

ท่านทำเป็นแบบอย่าง แต่ใครจะมีใครจิตใจมันคงอย่างนั้น ถ้าถึงเวลาท่านไม่ทำๆ แต่ก็อาศัยสรีระของท่านเพื่อทำบุญกุศล เพื่อให้คนอื่นได้บุญกุศล เป็นเหตุ

พระพุทธศาสนามันมีเหตุมีผลของมัน เรามีสติมีปัญญามากน้อยแค่ไหน ถ้าเรามีสติปัญญามากขึ้น หน้าที่การงานเราก็ทำ หน้าที่ทางโลกนี้ หน้าที่การงานทางโลกเราก็ทำ ทำเพื่ออะไร ทำเพื่อปัจจัยเครื่องอาศัย ทำเพื่อโลก

ถ้ามีสติปัญญาเราก็ทำให้สังคมเจริญรุ่งเรืองขึ้นมา มันเป็นพระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์ที่
คุ้มครองดูแลเพื่อเป็นบุญกุศลของเรา หน้าที่การงานของเรา เราจะทำความสงบของใจเราเข้า
มา

พระโพธิสัตว์จะเข้าสู่มรรคไม่ได้ พระโพธิสัตว์ทำได้มานานสมบัติเท่านั้น เพราะว่าถ้ามัน
เข้าสู่มรรคแล้วภพชาติมันจะตัดเลย ตัดเลยมันก็สิ้นกิเลสไป

แต่พระโพธิสัตว์เขาทำเพื่อบ่มเพาะ เพื่อบ่มเพาะอำนาจวาสนาบารมี ๔ อสงไขย ๘
อสงไขย ๑๖ อสงไขย เวลาทำ ๑๖ อสงไขยอายุแปดหมื่นปี วิทยาศาสตร์พิสูจน์ได้ไหม คนอายุ
แปดหมื่นปี ทำไมคนโบราณใครกระดูกมันใหญ่โตนัก ทำไมคนเดี๋ยวนี้มันจะเล็กน้อยไป
อายุขัยจะสั้นไปๆ นี่ไง ผลของวิภวัญ

เวียนว่ายตายเกิดในวิภวัญ ผลของวิภวัญ เหมือนกับสายพันธุ์ต่างๆ ที่เขาคู่มครองดูแล
กันนั่นนะ นี่ก็เหมือนกัน แต่สายพันธุ์ของเรามันสายพันธุ์ของกิเลส เหยียบย่ำทำลาย อาฆาต
มาดร้าย ทำให้มันเหี่ยวเฉา ทำให้มันสั้นลงๆ ใจ แต่ถ้ามันเป็นบุญกุศลมันจะเพิ่มขึ้นๆ อายุขัยมัน
จะมากขึ้นๆ นี่ผลของวิภวัญๆ เราจะเกิดในสังคมใด เกิดที่ใด เกิดอำนาจวาสนาของเรา

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ สิ่งที่เราเกิดมาเราเห็นหน้ากัน เราไม่เคย
เป็นญาติ ไม่เคยเป็นพี่เป็นน้องกัน ไม่ภพชาติใดหนึ่งไม่มี เหมือนกันหมด

เพราะเราเคยเกิดเป็นพี่เป็นน้องเป็นญาติกันมาก่อน เพราะเราเกิดเป็นพี่เป็นน้องเป็น
ญาติกันมาก่อน เราเคยอยู่ด้วยกัน เคยอยู่ด้วยกัน เราเคยส่งเสริมกัน เราเคยทำคุณงามความดี
ต่อกัน เราเกิดมาแล้วเรามีปัญหาต่อกัน แล้วก็เกิดมาเป็นอย่างนี้ แล้วทุกคนก็อยากเจอเพื่อนดีๆ
เจอพ่อแม่ที่ดีๆ

อยากเจอของดีทั้งนั้น แต่เราดีหรือเปล่า ถ้าเราอยากเจอของดีทั้งนั้น เราก็รักษาของเรา
ไป

เราเกิดมาแล้ว ในชาติปัจจุบันนี้พ่อแม่ก็คือพ่อแม่ พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของลูกเพราะ
พ่อแม่ให้ชีวิตนี้มา ชีวิตนี้มีคุณค่ามากที่สุดกับทรัพย์สมบัติกับสถานะต่างๆ ทั้งสิ้น เพราะชีวิต
เพราะมีชีวิตถึงมีพ่อแม่ ถึงมีทรัพย์สมบัติ มีชื่อมีเสียง เพราะมีชีวิต

แล้วชีวิตนี้ ถ้าพ่อแม่ที่ดั่งาม สัมมาทิฏฐิ พาให้ลูกดั่งามขึ้นไปอีก ถ้าพ่อแม่เป็นมิชฌาทิฏฐิ พ่อแม่มีความเห็นผิด ลูกที่อภิชาติบุตร เราก็มีจุดยืนของเรา พยายามคัดเข้าสู่ทางที่ดี เปิดตา เปิดหัวใจของพ่อของแม่ นี่เพราะอะไร เพราะมันผลของวิภูฏะไง มันเวียนว้ายตายเกิดในวิภูฏะ มันมีผลต่อเนื่องกันไปไม่ใช่เฉพาะภพชาตินี้

ภพชาตินี้เราได้แต่บ้อนอาหาร ได้แต่ดูแลนะ เราดูแลพระอรหันต์ของเรา แต่ถ้าเราเปิดใจ พระอรหันต์ของเราด้วย ใ้โฮ! ยิ่งเป็นคุณประโยชน์กับเรามหาศาลเลย แล้วถ้าเราเปิดใจเราเอง ละ ปัจจัยตั้ง สันทิฏฐิโก เราเปิดใจของเราเองละ

กว่าจะเปิดใจของตัวเองได้ สอนคนไปทั่ว ไปที่บ้านจ้ำจี้จ้ำไชใครก็ได้ เข้าบ้านไปเถอะ จ้ำจี้จ้ำไชเขาได้หมดเลย แต่กูไม่ทำสักอย่าง จ้ำจี้จ้ำไชคนได้ทุกคนเลย

สอนตัวเองยากที่สุด สอนตัวเอง เพราะอะไร เพราะมันเอาเข้าจริงมันมีแรงขับเคลื่อนจาก หัวใจนี้ กิเลสตัณหาความทะยานอยากนี้

ถ้าเรามีความเชื่อมั่นของเรา หายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โธ ทำความสงบของใจเข้ามา ยืนยัน กายกับใจๆ ใจเป็นอย่างไร ร่างกายนี้ใครๆ ก็รู้ได้ ใจเป็นอย่างไร ใจที่มันอิสระมันพ้น

อายตนะ ระหว่างกายกับใจที่มันเกี่ยวเนื่องกัน อายตนะ เรารับรู้ได้ด้วยการสัมผัส เรารับรู้ด้วยหู เรารับรู้ด้วยตา รับรู้ด้วยอายตนะทั้งหมดเลย เวลานั้นเป็นตัวของมันเองอยู่ในร่างกาย นี้ เวลาอุปนาสมาธิ มันทั้งหมด สักแต่ว่า กายนี้ก็ไม่รับรู้นะ จิตอยู่ที่ท่ามกลางหัวใจนี้มันเป็นอิสระเด่นชัดจนร่างกายนี้มันไม่รับรู้อะไรเลย เด่นของมันอยู่อย่างนั้นนะ นั่นนะอุปนาสมาธิ แคสมาธินะ ยังไม่ได้ใช้ปัญญาเลย พอฝึกหัดใช้ปัญญา ไปอีก

กายกับใจๆ ถ้าเรารักษารักษาของเรา เราดูแลของเรา เราจะมหัสจรรย์ของเรา แล้วพอถ้าทำได้อย่างนี้บ๊ีบ ใ้เรื่องวัตถุนิยมมันจะเบาลงทันทีเลย ใ้! บ้าหอบฟาง หนุนก็ของกู นึกก็ของกู ไม่มีอะไรเป็นของกูสักอย่าง นี่ถ้ามันมีสติปัญญารู้เท่าณะ

นี่ไง เทียบสอนคนนั่นสอนคนนี้ พอมันปัจเจกตั้ง สันทิฏฐิโก ตัวมันรู้โดยตัวมันเอง สอนตัวเอง รู้ตัวเอง ตัวเองรู้ขึ้นมามันมีคุณค่าจากการศึกษา คุณค่าจากการค้นคว้าทั้งสิ้น รู้จริงขึ้นมาจากท่ามกลางใจของตน แล้วพอมันฝึกหัดใช้ปัญญาไปมันยิ่งมหัสจรรย์มาก

ฉะนั้น เวลาหลวงตาท่านสิ้นกิเลสไป ท่านกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รู้ได้
อย่างไรหนอ รู้ได้อย่างไรหนอ รู้ความจริง

ศึกษามามหาศรัทธาทั้งนั้น ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามหาศรัทธา
ทั้งนั้นนะ แต่มันรู้ด้วยตัวเอง รู้จากจิต แล้วมีคุณค่า พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานท่ามกลางหัวใจ
ของทุกๆ คน

เพราะเรามีจิต เพราะเรามีความรู้ลึก เรามีธาตุขันธ์ของเรา แต่เราละทิ้งมันไป เราละทิ้งจิต
ของเราไปเอง แล้วไปค้นคว้า ไปตะครุบเงา ไปตะครุบของข้างนอก

แต่พอมันหันกลับเข้ามา นี่ปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปัญญาใน
พระพุทธานุภาพทวนกระแสกลับเข้าไปสู่ใจของตน ทวนกระแสกลับเข้าไปสู่ใจของตน แล้วพอ
มันได้ใจของตน

หลวงปู่มั่นบอก ได้ใจของตนคือได้สมบัติสูงสุด

หลวงปู่มั่นสั่งไว้เลย จะได้อะไรก็ไม่เท่ากับได้ใจของตน เราทั้งนั้นค้นคว้าหาใจของตน ได้
ใจของตน ได้สมบัติที่เลิศค่า เอวัง